

Cha'aré Téhouva

Chapitre 1 - Portique 1 : les voies par lesquelles l'homme fait Téhouva

א. מן הטובות אשר היטיב הש"י עם ברואיו כי הכין להם הדרך לעלות מתוך פחת מעשיהם. ולנוס מפח פשעיהם. לחשוך נפשם מני שחת ולהשיב מעליהם אפן. ולמדם והזהירם לשוב אליו כי יחטאו לו לרוב טובו וישרו כי הוא ידע יצרם שנאמר - (תהילים כה) טוב וישר ה' על כן יורה חטאים בדרך. ואם הרבו לפשוע ולמרוד ובגד בוגדים בגדו לא סגר בעדם דלתי תשובה שנאמר (ישעיה לא) שובו לאשר העמיקו סרה. ונאמר (ירמיה ג) שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם.

והזהרנו על התשובה בכמה מקומות בתורה. והתבאר כי התשובה מקובלת גם כי ישוב החוטא מרוב צרותיו. כל שכן אם ישוב מיראת השם ואהבתו שנאמר (דברים ד) בצר לך מצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים ושבת עד ה' אלהיך ושמעת בקולו. והתבאר בתורה כי יעזור השם לשבים כאשר אין יד טבעם משגת. ויחדש בקרבם רוח טהור להשיג מעלות אהבתו שנאמר - (שם ל) ושבת עד ה' אלהיך ושמעת בקולו ככל אשר אנכי מצוך היום וּבְנִיךְ בְּכָל לַבְבְּךָ וּבְכָךְ נִפְשֶׁךָ. ואומר בגוף הענין (שם שם) ומל ה' אלהיך את לבבך ואת לבב זרעך להשיג אהבתו. והנביאים והכתובים דברו תמיד על דבר התשובה עד כי באו עקרי התשובה כולם מפורשים בדבריהם כאשר יתבאר:
ב. ודע כי החוטא כאשר יתאחר לשוב מחטאתו יכבד עליו מאוד ענשו בכל יום. כי הוא יודע כי יצא הקצף עליו ויש לו מנוס שמה. והמנוס הוא התשובה. והוא עומד במרדו והנו ברעתו. ובידו לצאת מתוך ההפכה. ולא יגור מפני האף והחמה. ע"כ רעתו רבה (ועי' במדרש קהלת משל על זה):
ג. ולא ימצא איחור התשובה זולתי בעמי הארץ. אשר הם ישנים

La Clé de la Vie

Se préparer physiquement et spirituellement aux douleurs de l'accouchement.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

שוכבים. ולא ישובו אל לבבם ולא דעת ולא תבונה להם למהר להמלט על נפשם. ויש מהם נדחים מעל ה' ב"ה לא יאמינו לעונש החטא. ואמרו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות י"ט) אם ראית תלמיד חכם שעבר עבירה בלילה אל תהרהר אחריו ביום כי באמת עשה תשובה:

ד. ועוד התבונן ברעת המתאחר מן התשובה כי רעה הוא. כי לולי התמהמה. כי [עתה] שב נאנח במרירות לב ברגזה ובדאגה. ודלפה עינו מתוגה. כי יפגשו יצרו שנית ויזדמן החטא לידו. יכבוש את יצרו יזכור אשר עברה עליו כוס המרירות ולא יוסף לשתות עוד. כמו שנאמר (תהילים ד) רגזו ואל תחטאו ביאורו רגזו והצטערו על אשר חטאתם ואל תחטאו עוד. כי הזכיר חטאם למעלה באמרו תבקשו כזב סלה. ויעיד על זה הפירוש אמרו רגזו מלשון (בראשית מה) אל תרגזו בדרך (חבקוק ג) ותחתי ארגז. וענינם הצער על הדבר שעבר ועל ההווה. ולא אמר יראו או גורו.

וכאשר יאחר לשוב בבא החטא לידו יפול במוקשו כנפול בתחלה. ויגדל עונו האחרון מאוד. ותעלה רעתו לפני ה'. כי מראשית לא חשב כי פתאום יבא היצר השודד עליו. אך אחרי אשר ראה דלות כחו ואשר גברה יד יצרו עליו וכי עצום הוא ממנו. היה עליו לראות כי פרוע הוא. ולשית עצות בנפשו להוסיף בה יראת ה'. ולהפיל פחדו עליה. ולהצילה ממארב יצרו ולהשתמר מעונו. ואמר שלמה המלך עליו השלום (משלי כ"ו) ככלב שב על קיאו כסיל שונה באולתו. ביאורו כי הכלב אוכל דברים נמאסים וכאשר יקיאם נמאסים יותר והוא שב עליהם לאכלם. כך ענין הכסיל. כי יעשה מעשה מגונה. וכאשר ישנה בו מגונה יותר כאשר בארנו:

ה. השנית - כי השונה בחטאו תשובתו קשה כי נעשה לו החטא כהיתר. ובזה כבדה מאוד חטאתו. כמו שנאמר (ירמיה ג) הנה דברת ותעשי הרעות ותוכל. ביאור ותוכל. כי הרעות נעשות לך כהיתר וכדבר שהוא ביכלתך וברשותך. מלשון (דברים יב) לא

La Clé de la Vie

Se préparer physiquement et spirituellement aux douleurs de l'accouchement.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

תוכל לאכול בשעריך שתרגומו לית לך רשו. ואמרו רבותינו זכרונם לברכה כיון שעבר אדם עבירה ושנה בה נעשית לו כהיתר. ואמרו רבותינו זכרונם לברכה על האיש שעבר עבירה ושנה בה כי מכאן ואילך אם יחשוב לעשות העבירה ונאנס ולא עשאה מחשבתו הרעה מצטרפת למעשה. ועליו נאמר (ירמיה ו) הנה אנכי מביא רעה אל העם הזה פרי מחשבותם: ו. ועתה בינה שמעה זאת כי הוא עיקר גדול. אמת כי יש מן הצדיקים שנכשלים בחטא לפעמים. כענין שנאמר (קהלת ז) כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא. אכן כובשים את יצרם מאת פניהם. ואם יפלו בחטא פעם אחת לא ישנו לו. ונקוטו בפניהם. וחוזרים בתשובה. אך כל אשר אינו נזהר מחטא ידוע. ואינו מקבל על נפשו להשמר ממנו. גם אם הוא מהעונות הקלים. אף על פי שהוא נזהר מכל העבירות שבתורה קראוהו חכמי ישראל מומר לדבר אחד. ואת פושעים נמנה. וגדול עונו מנשוא. כי אם אמור יאמר העבד לרבו. כל אשר תאמר אלי אעשה זולתי דבר אחד. כבר שבר עול אדוני מעליו. והישר בעיניו יעשה. וכל הענין הזה נאמר (דברים כז) ארור האיש אשר לא יקים את דברי התורה הזאת לעשות אותם. ביאור אשר לא יקבל על נפשו לקיים כל דברי תורה מראש ועד סוף. ויורה על זה אשר לא יקים לעשות. ולא אמר אשר לא יעשה אותם: ז. ועוד תדע כי השונה עבירה אחת עשר פעמים. אף על פי שנזהר מכל שאר העבירות. הנה הוא נחשב כעובר על עבירות חלוקות. וכן אמרו רבותינו זכרונם לברכה כי אם יאמרו לנזיר אל תשתה והוא שותה. אל תשתה והוא שותה. לוקה באחרונה על כל אחד ואחד. כמשפט האוכל טריפה. בהמה טמאה. וחלב ודם:

ח. וראה ראינו כי רבו עונות הדור על זאת. כי יש אנשים רבים שמקבלים על נפשם להזהר מעבירות ידועות וכל ימי חייהם אינם נזהרים בהם. אבל הם אצלם כהיתר. ואלו לא היו נוהגים כן רק על עבירה אחת. חלי רע הוא בנפשם כאשר ביארנו. אף

La Clé de la Vie

Se préparer physiquement et spirituellement aux douleurs de l'accouchement.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

כי נוהגים על אזהרות רבות וכהנה מן החמורות. כמו שבועת חנם. ומקלל את חברו או את עצמו בשם. והזכרת שם שמים לבטלה. או במקום שאינו טהור. או בידיים לא נקיות. והעלמת עין מן העני. ולשון הרע. ושנאת חנם. וגבהות הלב. ונתינת חתית. והסתכל בעריות. וביטול תלמוד תורה כנגד כולם. ורבות כאלה. כתבנו מקצתם אצל בני הדור להזכירם ולהזהירם. וכן ראוי לכל בעלי תשובה לכתוב במגלת ספר הדברים אשר נכשלו בהם. והמצות אשר קצרו בקיומם. ולקרוא בספר זכרונותם בכל יום:

ט. והנה מדרגות רבות לתשובה. ולפי המדרגות יתקרב האדם אל הקב"ה. ואמנם לכל תשובה תמצא סליחה. אך לא תטהר הנפש טוהר שלם להיות העונות כלא היו. זולתי כאשר יטהר האדם את לבו ויכין את רוחו כאשר יתבאר. וכן כתוב (תהלים לב) אשרי אדם לא יחשוב ה' לו עון ואין ברוחו רמיה. וכענין הבגד הצריך כבוס. כי המעט מן הכבוס יועיל בו להעביר הגעל ממנו. אך לפי רוב הכבוס יתלבן. וכן כתוב (שם נא) הרב כבסני מעוני. ותכבס הנפש מן העון כפי אשר תכבס את לבה. שנאמר (ירמיה ד) כבסי מרעה לבך ירושלים. ואמרו רבותינו זכרונם לברכה (תהלים קיב) אשרי איש ירא את ה'. בעודו איש. רצונו לומר - כי תשובת האדם המעולה בימי בחורותיו בעוד כחו עליו יתגבר על יצרו. אכן כל תשובה מועילה. כמ"ש (שם צ) תשב אנוש עד דכא ותאמר שוב בני אדם. ואמרו רבותינו זכרונם לברכה עד דכדוכה של נפש:

עתה נבאר עיקרי התשובה

י. העיקר הראשון - החרטה. יבין לבבו כי רע ומר עזבו את ה'. וישיב אל לבו כי יש עונש ונקם ושלם על העון. כענין שנאמר (דברים לב) לי נקם ושלם. ונאמר (איוב יט) גורו לכם מפני חרב כי חמה עונות חרב. ויתחרט על מעשיו הרעים. ויאמר בלבו מה עשיתי. איך לא היה פחד אלהים לנגד עיני. ולא יגורתי מתוכחות

La Clé de la Vie

Se préparer physiquement et spirituellement aux douleurs de l'accouchement.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

על עון. ומן השפטים הרעים. כי רבים מכאובים לרשע. לא חמלתי על גופי ולא חסה עיני עליו משחתו. מפני הנאת רגע אחד. ונמשלתי לאיש שיגזול ויחמוס ויאכל וישבע. ויודע כי אחרי אכלו ואחרי שתו יגרס השופט בחצץ שיניו. כענין שנאמר (משלי כ) ערב לאיש לחם שקר ואחר ימלא פיהו חצץ. ורעה מזאת כי הייתי על הנפש היקרה אכזרי. ונטמאה בגילולי יצרי. ומה הועילה בכל קניניה. אם רעה בעיני אדוניה. ואיך החלפתי בעולם חולף. עולם עומד לעד לעולם. איך נמשלתי כבהמות נדמתי. והלכתי אחרי יצרי כסוס כפרד אין הבין. ותעיתי מדרך השכל.

והנה הבורא נפח באפי נשמת חיים חכמת לב וטובת שכל. להכירו וליראה מלפניו. ולמשול בגוף וכל תולדותיו. כאשר המשילה על שאר בעלי חיים שאינם מדברים. מאשר יקרה בעיניו נכבדה. ואחרי אשר בעבור זאת נבראתי. ויהי בי הפך מזה. למה לי חיים. כענין שנאמר (משלי כא) אדם תועה מדרך השכל בקהל רפאים ינוח. ועוד כי כמשפט הבהמה לא עשיתי. אבל שפלתי ממנה. כי ידע שור קונהו וחמור אבוס בעליו. ואני לא ידעתי ולא התבוננתי. ושלחתי נפשי לחפשי מאדוניה. וטעמתי צופי. ונשיתי סופי. וגזלתי וחמסתי. ועל דל בוססתי. ולא זכרתי יום המות. אשר לא ישאר לפני נשמת. בלתי אם גוית ואדמתי. וענין הזה אשר ביארנו. הוא אשר דבר ירמיה עליו השלום (ירמיה ח) אין איש נחם על רעתו לאמר מה עשיתי: יא. העיקר השני - עזיבת החטא. כי יעזוב דרכיו הרעים ויגמור בכל לבבו כי לא יוסיף לשוב בדרך הזה עוד. ואם און פעל לא יוסיף. כענין שנאמר - (יחזקאל לג) שובו שובו מדרכיכם הרעים. ונאמר (ישעיה נה) יעזוב רשע דרכו:

ודע כי מי אשר חטא על דרך מקרה. כי התאוה תאוה. ויחזק עליו יצרו ויתקפהו. ולא נחלצו רעיוניו וחושיו בפגעו בו. ולא מיהרו לגעור בים התאוה ויחרב. על כן יגורו היצר בחרמיו. ונפל במכמוריו. לפי שעתו ועתו. בהיות רוח היצר רע מבעתו.

La Clé de la Vie

Se préparer physiquement et spirituellement aux douleurs de l'accouchement.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

ולא מאשר חפצו ורצונו. למצוא עונו. ולעשות כמוה אחרי זאת. ראשית תשובת האיש הזה החרטה. ולשים יגון בלבו על חטאתו. ולהיות נפש נענה. ומרה כלענה. אחרי כן יוסיף בכל יום יראת ה' בנפשו. ויתן חתת אלהים בלבבו בכל עת. עד אשר יהיה נכון לבו בטוח בה'. כי אם יוסיף יעבור (בו) [לפניו] היצר ויפגשהו כפעם בפעם. ורבה עליו תאותו כמשפט הראשון. לא יהיה נפתה לבו עליו. ויעזוב דרכו. כמו שנאמר (משלי כח) ומודה ועוזב ירוחם. הזכיר תחלה ומודה. על החרטה והיודוי. ואח"כ ועוזב.

אך האיש המתיצב על דרך לא טוב תמיד. וגבר על חטאיו דורך בכל יום ושונה באולתו. ושב במרוצתו גם פעמים רבות. וכל עת אוהב הרע. ומכשול עונו ישים נוכח פניו. רצונו לומר - התאוה והיצר. וחפצו מגמתו. אשר לא יבצר ממנו כל אשר יזם לעשות. ראשית תשובת האיש הזה. לעזוב דרכו ומחשבתו הרעה. ולהסכים לקיים ולקבל עליו לבל יוסיף לחטוא. אחרי כן יתחרט על עלילותיו הנשחתות. וישוב אל ה'. כמ"ש (ישעיה נה) יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו וישוב אל ה' וירחמהו. והמשל בזה. למי שאוחז השרץ ובא לטבול ולהטהר. כי יניח השרץ תחלה. ואחרי כן יטבול ויטהר. וכל זמן שהשרץ בידו עוד טומאתו בו. ואין הטבילה מועילה. והנה עזיבת מחשבת החטא. היא השלכת השרץ. והחרטה מאשר חטא. והיודוי והתפלה. במקום הטבילה. והיה כי יבאו יסורים ומכאובים על הרשע. אשר תמיד כל זממיו. להתהלך באשמיו. יווסר בתחלה וישוב ממחשבתו הרעה אשר חשב. ויכרית מעבדיו מידי. והמשל בזה לעגל אשר יכוהו במלמד הבקר לכוון תלמיו. כן המתיצב על דרך לא טוב. יקח המוסר תחלה לעזוב דרכי מות ללכת דרך ישר. כמ"ש (ירמיה לא) שמוע שמעתי אפרים מתנודד יסרתני ואוסר כעגל לא למד. ועוד נאמר אחריו (שם שם יט) כי אחרי שובי נחמתי. רוצה לומר כי אחרי אשר יסרתני ואוסר. ושבתו מדרכי הרעה. נחמתי אחרי כן ואתחרט על מה שעבר מדברי

La Clé de la Vie

Se préparer physiquement et spirituellement aux douleurs de l'accouchement.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

עונותי. והנה נתבאר לך מזה כל הענין אשר ביארנו:
יב. העיקר השלישי היגון. ישתונן כליותיו. ויחשוב כמה רבה רעת
מי שהמרה את יוצרו. ויגדיל יגון בלבבו. וסער מתחולל ברעיוניו.
ויאנח במרירות לב. כי יתכן שיתחרט וירע בעיניו כל חטאתו
אשר חטא ולא השלים חקו בזה. כי גם הפסד דינר או איסר
קשה בעיני האדם. אך אם אבד עשרו בענין רע ויצא נקי
מנכסיו. נפשו עליו תאבל. ותכבד אנחתו. נפשו מרה לו. וכן על
צרות רעות ורבות כאבו נצח. ויגון בלבו יומם. ויותר מהמה ראוי
שיצטער ויאנח מי שהמרה את השי"ת (והנחית) [והשחית]
והתעיב עלילה לפניו. ולא זכר [יוצרו] אשר בראו יש מאין. וחסד
עשה עמו. וידו תנחהו בכל עת. ונוצר נפשו בכל רגע. ואיך
מלאו לבו להכעיס לפניו. ואיך טח מראות עיני החוטא. מהשכיל
לבבו. והמשכיל אשר נפקחו עיניו. יחקו הדברים האלה בלבו.
ויבואו חדרי רוחו:

יג. ומדרגות התשובה ומעלותיה. לפי גודל המרירות ועוצם היגון.
והיא התשובה אשר תבא מדרך טוהר הנפש וזכות שכלה. כי
לפי שכלו. וכפי אשר תפקח עיניו. ירבו ויעצמו במאד מאד יגוניו
ברעיוניו. על רוב עוניו. כמו שנאמר - (ישעיה נז) כי לא לעולם
אריב ולא לנצח אקצוף כי רוח מלפני יעטוף ונשמות אני עשיתי.
ביאורו כאשר יעטוף ויצטער הרוח שהוא מלפני כי הוא מן
העליונים. ויעטפו נשמות אשר אני עשיתי. לא אריב עוד ולא
אקצוף. כי איך לא אחון וארחם על נפש יקרה אשר היא
מלפני. ונשמות אני עשיתי. על כן יקל העון כפי אשר תכבד
(העבודה) [עבודת] האנחה עליו. כי היגון יבא מאת טוהר
הנשמה העליונה. ונרצתה בזה יותר מאשר תרצה ברוב יסורי
הגוף ומכאוביו. והמשל בזה כי המלך יחמול על חניכיו ילידי ביתו
הקרובים אליו והם מאצילי ארץ הנכבדים ויתן להם חנינה. יותר
מחמלתו על הרחוקים ופחותים. ואמר ונשמות אני עשיתי.
לקרבתן אל העליונים. אף על פי שהגוף והכל מעשה ידיו.
וכמוהו (שמות לב) והלוחות מעשה אלהים המה. ועוד אמרו

La Clé de la Vie

Se préparer physiquement et spirituellement aux douleurs de l'accouchement.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

רבותינו זכרונם לברכה שלשה שותפין יש באדם אביו ואמו והקב"ה. ולפי שאין לאב ולאם שותפות בנשמה. על כן אמר ונשמות אני עשיתי. יורה על אמרו כי רוח מלפני. כי ענינו כאשר ביארנו:

יד. ואמר דוד המלך עליו השלום (תהלים לח) ה' נגדך כל תאותי ואנחתי ממך לא נסתרה. ביאורו גלויה לפניך כל תאותי כי איננה זולתי לעבודתך. ואתה יודע אנחתי כי איננה על עסקי עולם והדברים הכלים. זולתי על חטאי ועל קוצר ידי בעבודתך. ואמר אחד מן המתנפלים בחין ערכו. אנחתי מפחדך. הרחיקה ממני האנחות. דאגתי מקוצר ידי בעבודתך. הרחיקה ממני הדאגות.

טו. העיקר הרביעי הצער במעשה כמו שנאמר (יואל ב) וגם עתה נאום ה' שובו עדי בכל לבבכם ובצום ובבכי ובמספד. ואמרו ז"ל הלב והעינים שני סרסורי החטא. וכן כתוב (במדבר טו) ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם. לכן בזאת יכופר עון הסרסורים. במדת תשובתם. כנגד מדת משובתם. כי יתכפר עון לבב החטאים. במרירותם ואנחותם. בשבר אשר הם שוברים אותו. כמש"כ כי רוב מלפני יעטוף. ונאמר (תהלים נא) לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה. ומשל על זה מן הכלים [הטמאים] אשר [נשברו]. מטומאתם טהרו. כמ"ש (ויקרא יא) תנור וכירים יותץ. ועון העינים יכפר בדמעות כמו שנאמר (תהילים קיט) פלגי מים ירדו עיני על לא שמרו תורתך. לא אמר על לא שמרתי תורתך, אבל אמר לא שמרו. כי הם סבבו החטא על כן הורדתי פלגי מים:

טז. העיקר הה' הדאגה. כי ידאג ויפחד מעונש עונותיו. כי יש עונות שהתשובה תולה כפרתן ויסורין ממרקין. כמ"ש (תהלים לח) כי עוני אגיד אדאג מחטאתי. וענין היגון על שעבר. וענין הדאגה על העתיד. ועוד שנית ידאג. אולי הוא מקצר בחובת התשובה בצער ובמרירות ובצום ובבכי. וגם כי הרבה צער והרבה בכה יזחל ויירא אולי לעומת זה הרבה אשמה. ולא

La Clé de la Vie

Se préparer physiquement et spirituellement aux douleurs de l'accouchement.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

השלים חוקו את כל ענותו ואשר יבכה בצום נפשו. ומי שהתבונן בגודל עבודת הבורא על יצוריו וכי אין קץ לרעת הממרה את פיו. כל אשר יוסיף בעבודה ובדרכי התשובה. הלא מצער היא. והנה למעט בעיניו. ואמר שלמה המלך עליו השלום (משלי יד) חכם ירא וסר מרע ובאורו. החכם אף על פי שהוא סר מרע בכל מאמצי כחו. יירא ויזחל. אולי לא כלה חקו. ולא נזהר כדת מה לעשות. וכמוהו (שם כח) מעקש דרכים והוא עשיר. אף על פי שהוא עשיר. וכן אמרו רבותינו זכרונם לברכה בילמדנו אל תפרש חכם ירא וסר מרע אלא חכם סר מרע וירא. וסוף הפסוק מוכיח עליו (שם) וכסיל מתעבר ובוטח. אמר על מידות הכסיל שהוא בהיפך ממידת החכם כי הכסיל מתעבר ועם כל זאת בוטח שלא יקרהו עון ונזק. ובעל הכעס עלול לפשעים ומופקר לנזקים. שנאמר (משלי כט) ובעל חמה רב פשע. ונאמר (שם כה) עיר פרוצה אין חומה איש אשר אין מעצר לרוחו:

יז. ועוד ידאג בעל תשובה פן יתגבר עליו יצרו. כמו שאמרו ז"ל אל תאמין בעצמך עד יום מותך. כל שכן האיש אשר נצחו לבו כבר. כי ראוי להשמר מן היצר האורב בכל עת. ולהוסיף בנפשו יראת ה' יום יום. ותהיה לו למעוז בעבור עליו כל משברי היצר המתחדש לעתיד.

יח. ודבר שלמה המלך עליו השלום על דבר התשובה. ופרט בו הענין הזה. ופתח פתח דבריו ואמר (שם כח) בעלוץ צדיקים ורבה תפארת ובקום רשעים יחופש אדם. פירוש הצדיקים מפארים ומכבדים בני אדם. על כל מעלה טובה הנמצאים בהם. והרשעים מחפשים מומי בני אדם ושגאותם להשפילם. ואף על פי שכבר הזניחו המעשים ההם וחזרו בתשובה. אח"כ אמר (שם שם יג) מכסה פשעיו לא יצליח ומודה ועוזב ירוחם. כי אף על פי שאין לבעל התשובה לגלות עונותיו לבני אדם. כמו שיש להבין מה שאמר ובקום רשעים יחופש אדם. אבל חייב להתוודות עליהן. כענין שנאמר (תהלים לב) חטאתי אודיעך

La Clé de la Vie

Se préparer physiquement et spirituellement aux douleurs de l'accouchement.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

ועוני לא כסיתי. ונאמר (ירמיה ב) הנני נשפט אותך על אמרך לא חטאתי. וחכמי ישראל ז"ל פירשו. פעמים שהמכסה פשעיו לא יצליח. כמו בעבירות שבין אדם לחבירו. כי אין לו כפרה עד אשר ישיב הגזלה והחמס והעושק. ועד אשר יבקש מחילה מאשר הציק לו. או הלבין פניו. או ספר עליו לשון הרע. או בעבירות שבין אדם למקום שנתפרסמו לבני אדם כי העושה עבירות בפרהסיא מחלל את השם (ורש"י ז"ל בפ' יוה"כ מפרש בע"א. עי"ש). וחייב להתאונן ולהתאבל עליהם לפני בני אדם לקדש את השם. וזהו שכתוב (ירמיה לא) כי אחרי שובי נחמתי ואחרי הודעי ספקתי על ירך. ענין נחמתי החרטה והצער. כי עיקר התשובה במרירות הלב כאשר בארנו. ואחרי הודעי ספקתי על ירך. אחרי שנודעתי לבני אדם והתפרסמו עונותי התאבלתי במעשים נראין לבי אדם. כמו (יחזקאל כא) ספוק אל ירך ונאמר (איוב לג) ישור על אנשים ויאמר חטאתי וישר העייתי:

יט. ומודה ועוזב ירוחם. פירוש אף על פי כי יסודות התשובה ג'. החרטה. והוידוי. ועזיבת החטא. החרטה והוידוי בכלל מודה. כי המתודה מתחרט. ואין תשובה פחותה משלש אלה. כי המתחרט ומתודה ואיננו עוזב החטא דומה למי שטובל ושרץ בידו. אכן מודה ועוזב ירוחם. כי הוא בעל תשובה. אף על פי שיש לתשובה מדרגות רבות כאשר ביארנו:

כ. אמר אחרי כן (משלי כח) אשרי אדם מפחד תמיד ומקשה לבו יפול ברעה. פירוש אף על פי שהוא מודה ועוזב יש עליו לפחד תמיד. אולי לא השלים חוק התשובה. כי היא צריכה למדרגות רבות. ויוסיף אומץ בכל יום להשיג המדרגות. גם יפחד אולי יתחדש עליו יצרו. וישמר ממנו בכל עת. ויוסיף יראת השם בנפשו תמיד. ויתפלל אל השם לעזרו אל התשובה. ולהצילו מיצרו. ומקשה לבו יפול ברעה. האומר בלבו השלמתי חוק תשובתי. ואיננו משתדל תמיד להשיג מדרגות התשובה ולהוסיף בנפשו יראה. יענש על זה. כי הוא רם לבב. ואיננו מכיר

La Clé de la Vie

Se préparer physiquement et spirituellement aux douleurs de l'accouchement.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

מגרעת נפשו. ואם איננו מכיר גודל חיובו להכשיר דרכיו ביתרון הכשר לפני השם. גם איננו נשמר מיצרו האורב לו תמיד. על כן יפול ביד יצרו:

כא. העיקר הו' הבושה. כענין שנאמר (ירמיה לא) בושתי וגם נכלמתי כי נשאתי חרפת נעורי. והנה החוטא יבוש מאוד לעבור עבירות לפני בני אדם. ויכלם אם ירגישו ויכיר בעבירותיו. ואיך לא יבוש מן הבורא יתברך. ואין זה כי אם לפי היות הש"י רחוק מכליותיו. על כן יבוש מן הנבראים. ולא יבוש מן הבורא יתברך. ואמרו רבותינו זכרונם לברכה כי בשעת פטירת ריב"ז אמרו לו תלמידיו רבינו ברכנו. אמר להם יהיה רצון שיהא מורא שמים עליכם כמורא בשר ודם. אמרו לו רבינו עד כאן ולא יותר אמר להם הלואי. תדעו שהרי אדם עובר עבירה בסתר ואומר הלואי לא יראני האדם:

כב. והמדרגה העליונה בזה שיכלם האדם על עונותיו מלפני הש"י. וענין ההכלמה. ההרגשה בבושה. והשתנות זיו פניו כענין שנאמר (תהלים סט) כסתה כלימה פני. ובכל מקום תראה הכלימה נזכרת אחר הבושה כי היא יתירה מן הבושה (יחזקאל לו) בושו והכלמו (ירמיה לא) בושתי וגם נכלמתי. ובראות החוטא כי הש"י מעביר עונו ומאריך לו. ואיננו נפרע ממנו. ולא כחטאיו עשה לו. ולא כעונותיו גמל עליו. יוסיף בושה בלבבו. הלא החוטא למלך בשר ודם ובוגד בו והוא מכפר לו יבוש ממנו. וכן כתיב (יחזקאל טז) למען תזכרי ובושת מכל עלילותיך בכפרי לך לכל אשר עשית. ואמרו רבותינו זכרונם לברכה העושה דבר ומתבייש ממנו מוחלין לו על כל עונותיו. וכן מצינו בשאול שאמר (ש"א כט) ולא ענני עוד גם ביד הנביאים גם בחלומות. ולא הזכיר אורים ותומים. כי נתבייש להזכירם. מפני שהרג נוב עיר הכהנים. ואמר לו שמואל (שם שם יט) מחר אתה ובניך עמי. עמי במחיצתי. ושיג אדם מדרגת הבושה בהתבודד לחשוב בגדולת השם. וכמה רבה רעת הממרה את פיו. ובזכרו תמיד כי השם רואה מעשיו ובוחן כליותיו וצופה מחשבותיו: כג. העיקר הז' הכניעה בכל לב. והשפלות. כי המכיר את בוראו

La Clé de la Vie

Se préparer physiquement et spirituellement aux douleurs de l'accouchement.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

ידע כמה העובר על דבריו שח ושפל. ונגרע מערכו. כענין שנאמר (תהלים טו) נבזה בעיניו נמאס. ונאמר (איוב טו) אף כי נתעב ונלאה איש שותה כמים עולה (ירמיה ו) כסף נמאס קראו לחם. על כן יכנע ויהיה שפל בעיניו. ודוד המלך עליו השלום בהתודותו על חטאו בבוא אליו נתן הנביא אמר בסוף דבריו (תהלים נא) זבחי אלהים רוח נשברה לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה. רוח נשברה. רוח נמוכה. למדנו מזה כי ההכנעה מעיקרי התשובה. כי המזמור הזה יסוד מוסד לעיקרי התשובה. ובהכנעה יתרצה האדם אל השם. שנאמר (ישעיה סו) על עני ונכה רוח. ונאמר בענין התשובה (שם נו) ואמר סלו סלו פנו דרך וגו' כי כה אמר רם ונשא שוכן עד וקדוש שמו מרום וקדוש אשכון אות דכא ושפל רוח להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים. למדנו כי ההכנעה מעיקרי התשובה. וכן שאר כל הפרשה מדברת על בעלי התשובה (שם שם טו) כי לא לעולם אריב וגו' בעון בצעו קצפתי וגו' דרכיו ראיתי וארפאהו ואנחהו וגו' פירושו - דרכיו ראיתי בהכנעה. כמו שאמר ואת דכא ושפל רוח. ובמרירות הלב כמו שאמר כי רוח מלפני יעטוף. וארפאהו. כי אסלח לעונו. כמו (הושע יד) ארפא משובתם (ישעיה ו) ושב ורפא לו. ואנחהו. אעזרהו על עזיבת החטא ואגבירהו על יצרו: כד. ודע כי מעלות ההכנעה רבות כאשר יתבאר בשערי הענוה בע"ה. והמדרגה העליונה בהכנעה המחויבת מדרך התשובה. שיגדיל ויאדיר עבודת ה'. ולא יחזיק טובה לעצמו. כי יקטן הכל בעיניו כנגד מה שהוא חייב בעבודת השם. על כן יכנע ויעבוד בהצנע. ולא יחמוד כבוד על מעשיו הנכבדים. ולא יבקש תפארת על פעליו המפוארים. ויסתירם [מרעיו] כפי היכולת: כה. ובא הענין הזה על עיקר התשובה מבואר בדברי הנביא עליו השלום שנאמר (מיכה ו) במה אקדם ה' אכף לאלהי מרום. פירושו - במה אקדם ה' על רוב חסדיו. כי הזכיר למעלה בפרשה מחסדי הש"י. ובמה אכף לאלהי מרום על רוב חטאי. והזכיר אלהי מרום. להורות ולהודיע כמה ראוי אשר יכף ויכנע

La Clé de la Vie

Se préparer physiquement et spirituellement aux douleurs de l'accouchement.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

מי שהמרה רם על הכל. ובאר הענין אחרי כן. האקדמנו בעולות בעגלים בני שנה. הירצה ה' באלפי אלים ברבבות נחלי שמן. אשר אקדמנו בהם על רוב חסדיו. האתן בכורי פשעי. להראות כניעתי וכפיפתי על רוב חטאי. כי אני מכיר עוצם משפעי. כי ראוי לתת בכורי קרבן בעובר פשעי. כי רב מאוד וכי עצום. פרי בטני חטאת נפש. הזכיר על הפשע בכורי ועל החטאת פרי בטני. כי הפשע הוא המרד כאשר אמרו רבותינו זכרונם לברכה והוא יותר מן החטא. והיתה התשובה. היג דלך אדם מה טוב ומה ה' דורש ממך כי אם עשות משפט ואהבת חסד. כי זה נבחר מן העולות והמנחות לקדם בו את ה' על חסדיו. והצנע לכת עם אלהיך. זה עיקר כניעתך וכפיפתך לעבוד את ה' בהצנע לכת כי זה יורה על כניעתך שלא תחמוד כבוד על מעשיך הנכבדים אף כי על המעלות אשר לא יחפוץ בהם היוצר [מן] יצוריו. כי אין להתהלל בהם. כמו העושר והגבורה וממיני החכמות. זולתי השכל וידוע את הש"י כמו שנאמר (ירמיה ט) אל יתהלל חכם בחכמתו וגו': כו. ועוד נתחייב בעל התשובה על הכניעה. מפני שהוא חייב להסיר מנפשו המדות שגורמות לחטוא ומעוללות הפשעים. כז. והגאווה מסבבת כמה עבירות. ומגברת יצר לב האדם עליו. שנאמר (דברים ח) ורם לבבך ושכחת את ה' אלהיך. ונאמר (משלי כא) רום עינים ורחב לבב נר רשעים חטאת. פירושו - הגאווה ניר הרשעים. כי ממנה יפרו החטאים. כאשר נאמר ורם לבבך ושכחת. ונאמר (תהילים י) בגאות רשע ידלק עני. ונאמר (שם) הדוברות על צדיק עתק בגאווה. ונאמר (יחזקאל לב) אשר נתנו חתיתם בארץ חיים. וכמו שעושים בני אדם ניר בשדה כדי לפרות בו הזרע ולאסוף רוב תבואות. כן עושים הרשעים את הגאווה ניר בלבבם וזורעים בו המחשבות הרעות להוליד ולהצמיח העבירות שהם פרי מחשבותם ועל דרך המשל כמו שאמר הנביא ופרח כראש משפט וגו'. ומה שאמר חטאת. פירושו - ניר רשעים ניר חטאת. וכול חטאים רבים כמו (ירמיה

La Clé de la Vie

Se préparer physiquement et spirituellement aux douleurs de l'accouchement.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

יז) חטאת יהודה. או יהיה פירושו וחטאת. כמו (חבקוק נ) שמש ירח. והטעם מלבד כי הגאווה גורמת חטאים. המדה עצמה חטאת. כמו שנאמר (משלי טז) תועבת ה' כל גבה לב. ובעל גאווה נמסר ביד יצרו. כי אין עזר השם עמו. אחרי אשר הוא תועבת השם.

כח. ועוד חייב בעל התשובה להכנע ולקיים עליו להתנהג על הדרך שאמרו רבותינו זכרונם לברכה והוי שפל רוח בפני כל אדם. וישיג מזה שלא יכעוס ולא יקפיד על חבריו. וגם לכל הדברים אשר ישמע אל יתן לבו. ולהעביר על מדותיו [ומעבירין מזה] להתכפר על עונותיו. כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה המעביר על מדותיו מעבירים לו על כל פשעיו. מדה כנגד מדה. וזה פתח תקוה נכבד מאוד ונאמר (איכה ג) יתן בעפר פיהו אולי יש תקוה. יתן למכהו לחי ישבע בחרפה.

כט. העיקר הח' ההכנעה במעשה. שיתנהג במענה רך כענין שנאמר (משלי ט) מענה רך ישיב חמה. ובקול נמוך כי זה מדרך השפלות שכמו שנאמר (ישעיה כט) ושפלת מארץ תדברי ומעפר תשח אמרתך. בהפך ממה שנאמר על העשיר בעל הגאווה (משלי יח) ועשיר יענה עזות ולא יתעסק בנוי המלבושים והתכשיטין. כמו שנאמר (שמות לג) ועתה הורד עדיך מעליך. ונאמר באחאב (מ"א כא) ויצום וישכב בשק ויהלך אט. ואמר הש"י על זה הראית כי נכנע אחאב. וענין ויהלך אט. בהפך מדרך המלכים שהם מהלכים ברב חיל וקול המולה. ויהיו תמיד עניו שחות. כענין שנאמר - (איוב כב) ושח עינים יושיע. וסימני ההכנעה כמו מענה רך וקול הנמוך. ושחות העין יזכירוהו להכניע את לבו:

ל. העיקר הט' שבירת התאוה הגשמית. ישיב אל לבו כי התאוה עוללה לנפשו לחטוא ולמשוך העון בחבלי השוא. ויעשה נדר לשמור את דרך התשובה. יפרוש מן התענוגים. ולא ימשך אחר תאותו גם בדברים המותרים. ויתנהג בדרכי הפרישות. ולא יאכל רק לשובע נפשו וקיום גופו. כענין שנאמר (משלי יג) צדיק אוכל

La Clé de la Vie

Se préparer physiquement et spirituellement aux douleurs de l'accouchement.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

לשובע נפשו. ואל יגש אל אשה רק לקיים מצות פריה ורביה. או למצות עונה. כי כל זמן שהאדם הולך אחר התאוה. נמשך אחרי תולדות החומר. וירחק מדרך הנפש המשכלת. ואז יתגבר יצרו עליו. כעניין שנאמר (דברים לב) וישמן ישורון ויבעט. ונאמר (שם ח) פן תאכל ושבעת וגו' ורם לבבך. ונאמר (משלי ל) פן אשבע וכחשתי. ואמרו ז"ל אבר קטן יש באדם. משביעו רעב מרעיבו שבע:

לא. והנה התאוה הנתונה בלב אדם שורש כל הפעולות. לכן אם יתקן התאוה. תחת אשר כל האיברים ישרותה ימשכם אחרי השכל. וילוו עליו וישרתוהו. יכשרו כל הפעלים. שנאמר (משלי כא) וזך ישר פעלו. (ונ"ל שמפרש הפסוק "וזך" רצונו לומר - שהוא זך מן התאוה "ישר פעלו". כל מעשיו בחזקת מתוקנים וישרים. והוא דבר הלמד מענינו שכתוב אחריו ההפך. נפש רשע אותה רע לא יוחן בעיניו רעהו). ונאמר (שם יג) תאוה נהיה תערב לנפש. נהיה כמו נשברה מלשון (דניאל ח) נהייתי ונחליתי. אמר כי כאשר ישבר אדם תאותו גם בדברים המותרים. בזה תצליח הנפש. והמדה הזאת תערב לה. כי ירים השכל ידו וגבר. ותועבת כסילים סור מרע. הכסילים אשר אינימו שוברים תאותם. ורודפים תמיד תענוגות בני האדם. כי תפגע תאותם בדרך חטא וכל דבר רע. לא יסורו ממנו. ונקראו כסילים על רדיפת התענוגים כמו שנאמר (משלי כא) וכסיל אדם יבלענו. ונאמר (ישעיה ה) הוי משכימי בבקר שכר ירדפו וגו' והיה כנור ונבל וגו' ואת פעל ה' לא יביטו וגו'. ונאמר (משלי יג) ובטן רשעים תחסר. ונאמר (מלאכי ב) וזריתי פרש על פניכם פרש חגיכם. ואמרו רבותינו זכרונם לברכה אלו בני אדם שכל ימיהם כחגים. ויאמר (משלי יח) לתאוה יבקש נפרד בכל תושיה יתגלע. פירושו - מי שמבקש ללכת אחר תאותו ורצונו. נפרד מכל חבר ועמית. כי ירחקו ממנו אוהב וריע. כי תאות בני אדם ומדותם חלוקות. אין רצונו של זה כרצונו של זה. אכן אם ילך בדרך השכל אז יתחברו לו החברים. ויהיו אוהביו רבים. ואמרו במוסר.

La Clé de la Vie

Se préparer physiquement et spirituellement aux douleurs de l'accouchement.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

מי שהוא רוצה את מדותיו רבו הקופצים עליו. ויש לפרש על הענין הזה בעצמו לתאווה יבקש נפרד. איש נפרד מכל אח וחבר לתאווה הוא מבקש. ובעבור שמבקש ללכת אחרי רצונו. למען זאת מרעהו רחקו ממנו. כענין (משלי יט) וכל מרעהו יפרד. בכל תושיה יתגלע. ההולך אחר תאוותו לא בדבר אחד יחטא בלבד. אך בכל זאת שבתורה יתגלע כי יעבור על כולנה. מלשון (שם כ) וכל אויל יתגלע:

לב. ועוד תמצא לו תועלת בשברו התאווה הגשמית. כי אם תשאלנו תאוותו דבר בליעל ועבירה. ידבר אל לבו. הן בהיתר לא אמלא תאוותי. ואיך אשלח ידי באיסור:

לג. ועוד תמצא בשבירת התאווה תועלת רבה ועצומה. כי יגלה בצדק לבו וטוב חפצו לתשובה. כי הוא מואס הטבע אשר גרם לו חטא. ובזה יתרצה אל הש"י וימצא חן בעיניו. וכן כתוב (תהילים נא) זבחי אלהים רוח נשברה לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה. רוח נשברה הוא הרוח הנמוכה והנכנעת. ולב נשבר על שבירת התאווה הגשמית. כי התאווה נתונה בלב. כמו שנאמר (תהילים כא) תאוות לבו נתת לו. ובמזמור התשובה נאמר המקרא הזה. ובאמרו לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה. למדנו מזה כי בעל התשובה מתרצה אל השם בשבירת התאווה הגשמית. וכי זה מעיקרי התשובה ועוד נאמר בענין התשובה (ישעיה נז) להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים:

לד. ואמרו רבותינו זכרונם לברכה כל מי שיש בו שלש מדות הללו מתלמידיו של אברהם אבינו. עין טובה. ורוח נמוכה. ונפש שפלה. ענין נפש שפלה. שאינו הולך אחר התאווה הגשמית גם בדברים המותרים. כמו שמצינו שאמר אברהם (בראשית יב) הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את. שלא נסתכל בה עד היום ההוא להתבונן על תכונת יפיה. ואמרו רבותינו זכרונם לברכה במה שכתוב (ש"ב כ) ותהיין צרורות עד יום מותן אלמנות חיות. בכל יום היה דוד מצוה להיטיב את ראשן ונותן תמרוקים לקשטן. כדי להציק לתאוותו ולהכניעה. באשר יכבוש

La Clé de la Vie

Se préparer physiquement et spirituellement aux douleurs de l'accouchement.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

יצרו מהן. למען יתכפר לו על דבר בת שבע.
לה. העיקר הי' להיטיב פעליו בדבר אשר זדה עליו. אם הסתכל בעריות. יתנהג בשחות העינים. אם חטא בלשון הרע יעסוק בתורה. ובכל האיברים אשר חטא ישתדל לקיים בהם המצות. וכן אמרו רבותינו ז"ל הצדיקים באותו דבר שחוטאים בו מתרצים. עוד אמרו אם עשית חבילות של עבירות. עשה כנגדן חבילות חבילות של מצות. רגלים ממהרות לרוץ לרעה. יהיו רצים לדבר מצוה. לשון שקר. אמת יהגה חכו ופיו יפתח בחכמה ותורת חסד על לשונו. ידים שופכות דם. פתוח יפתח את ידו לאחיו לעניו. עינים רמות. יהי דכא ושח עינים. לב חורש מחשבות און. בלבו יצפון אמרי התורה ויהי הגות לבו תבונות. משלח מדנים בין אחים. יבקש שלום וירדפהו.
לו. העיקר הי"א חפוש דרכיו. כענין שנאמר (איכה ג) נחפשה דרכינו ונחקורה ונשובה עד ה'. ויעשה כן לג' דברים. האחד למען יזכור כל הדברים שחטא עליהם ויתודה על כולן. כי הוידוי מעיקרי הכפרה. והשני. למען ידע כמה לו עונות וחטאות ויוסיף להכנע. והשלישי, כי אף על פי שהוא מקבל עליו לעזוב כל חטא. צריך שידע הדברים שחטא עליהם. כדי לעשות בהם גדרים. ולהשמר מאד לנפשו בהן ממארב היצר כי נפשו עלולה בהם. אחרי אשר נקלו בעיניו ושלט יצרו בהם. והנה נפשו חולה מהמעשים ההם והחולה כאשר יחל להבריא צריך להזהר מהרבה ענינים שלא יחזירוהו לחליו:
לז. העיקר הי"ב צריך שיחקור וידע ויכיר גודל העונש לכל אחד מעונותיו. באיזה מהן יש מלקות. ובאיזה יש חייבי כריתות ובאיזה יש חייבי מיתות בית דין. למען ידע גדול עונו בהתודותו. וימרר בבכי על אשר הכעיס תמרורים. ולמען יוסיף להכנע. ולמען יפחד מעונותיו. כי העבירות החמורות. תשובה תולה כפרתן ויסורים ממרקין. וכן כתוב (ירמיה ב) ראי דרכך בגיא דעי מה עשית. ויבתאר העיקר הזה בשער השלישי:
לח. העיקר הי"ג להיות העבירות הקלות חמורות בעיניו.

La Clé de la Vie

Se préparer physiquement et spirituellement aux douleurs de l'accouchement.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

לארבעה פנים. האחד. כי אין לו להביט לקטנות העבירה. אבל יביט לגדולת מי שהזהיר עליה. והשני. כי היצר שולט בעבירות הקלות. ואולי תהיה זאת סיבה להתמיד בהן ואז יחשבו גם הם כחמורות בהצטרף עונש כל פעם. ומשלו על זה מחוט של משי שהוא נרפה וחלוש. וכאשר יכפלו אותה כפלים רבים יעשה עבות חזקה. והשלישי. כי בהתמדתו על העבירה נעשית לו כהיתר. ויפרוק עולה מעליו. ולא ישתמר ממנה. ויחשב עם פורקי עול. וכופרים לדבר אחד. והרביעי. כי אם נצחו היצר בדבר קטן. ינצחו מחר בדבר גדול. כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה כל המשבר כלים בחמתו יהי בעיניך כאלו עובד אלילים. שכך דרכו של יצר הרע היום אומר לו כך למחר אומר לו לך עבוד אליל. ונאמר (בראשית ד) הלא אם תיטיב שאת וגו'. פירושו - למה נפלו פניך. הלא אם תיטיב מעשיך ותשוב אלי שאת. פירושו - תשא פניך. מלשון (איוב יא) כי אז תשא פניך ממום. ויש לפרשו מלשון סליחה. ואם לא תיטיב לפתח חטאת רובץ. ואם לא תשוב מאשר חטאת. לא העון אשר בידך לבדו ילין אתך. כי היצר רובץ לפתח להחטיא אותך בכל אשר תלך. ונוצח אותך תמיד אחרי אשר נצח אותך ויקוש לך. וגם נלכדת ולא שבת. ואליך תשוקתו. להדיחך. ואורב לך בכל עת. ואתה תמשל בו. אם תרצה להתגבר עליו. על כן תענש על החטא אחרי אשר נתתי לפניך היכולת לכבוש את יצרך: לט. ואמר שלמה המלך עליו השלום (משלי יג) בז לדבר יחבל לו וירא מצוה הוא ישולם. אמר זה על הבז לעבירות הקלות. כי יחבול לו מן הפנים אשר זכרנו. וירא מצוה שהוא ירא לבטל מצוה כאשר יירא [מעבירה] חמורה. הוא ישולם. הוא מתעתד אל הגמול השלם. ואמרו רבותינו זכרונם לברכה הוי זהיר במצוה קלה כבמצוה חמורה. ועוד אמרו שהמצוה גוררת מצוה ועבירה גוררת עבירה. ששכר מצוה מצוה ושכר עבירה עבירה: מ. העיקר הי"ד הוידוי. שנאמר (ויקרא ה) והתורה אשר חטא עליה. ויש עליו להזכיר עונותיו ועונות אבותיו כי היה נענש עליהן

La Clé de la Vie

Se préparer physiquement et spirituellement aux douleurs de l'accouchement.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

באחזו מעשי אבותיו בידו. וכן כתוב (ויקרא כו) והתודו את עונם ואת עון אבותם.

מא. העיקר הט"ז התפלה. יתפלל אל השם ויבקש רחמים לכפר את כל עונותיו. שנאמר (הושע יד) קחו עמכם דברים ושובו אל ה' אמרו אליו כל תשא עון וקח טוב ונשלמה פרים שפתינו. זה ענין הוידוי. אמרו אליו כל תשא עון וקח טוב. זה ענין התפלה. ופירושו - וקח טוב מעשה הטוב שעשינו. כי אמרו ז"ל עבירה מכבה מצוה. ובעת התשובה יתכפרו העונות ותתעורר זכות המצוה ויאיר נרה. אחרי אשר לא הגיה אורו לפני התשובה. וכן כתיב (איוב ח) אם זך וישר אתה כי עתה יעיר עליך ושלם נות צדקך. אמרו רבותינו זכרונם לברכה אם זך וישר היית לא נאמר. אלא אם זך וישר אתה. שעשית תשובה. כי עתה יעיר עליך. עתה אחרי התשובה שעשית. יעיר עליך כל הצדקות שעשית מלפנים ואשר היה ביתך פתוח לרוחה. ונטעת אשל אכסניא. כמ"ש (שם לא) דלתי לאורח אפתח וקודם התשובה לא היו צדקותיך מגינות עליך. ואחרי שובך וסר עונך. יעיר זכותך ושלם נות צדקך. ונשלמה פרים שפתינו. יחשוב וידוינו כחטאת פרים לרצון לנו לפניך. והזכיר פרים כי חטאת פר היה פנימי והיו מזין מדמו על הפרוכת ועל מזח הזהב:

מב. ועוד יתפלל בעל התשובה לאל השם. למחות כעב פשעיו וכענן חטאתיו. ושיחפוץ בו וירצהו ויעתר לו כאשר אם לא חטא. כענין שכתבו בדברי אליהוא על בעל התשובה אחרי היסורין (שם לג) יעתר אל אלוה וירצהו. כי יתכן להיות העון נסלח ונפדה מכל היסורין ומכל גזירה. ואין לשם חפץ בו. ומנחה לא ירצה מידו. והתאות הצדיקים מן ההצלחות להפק רצון מהשם ושיחפוץ בהם. ורצונו החיים הקיימים והאמיתיים והאור הגדול הכולל כל הנעימות. כענין שנאמר (תהילים ל) חיים ברצונו. ונאמר (שם פ) ה' אלהים צבאות האר פניך ונושעה. ואמרו רבותינו זכרונם לברכה אין לנו אלא הארת פניך. והוא ענין הרצון וכבר הקדמנו ובארנו זה. על כן תראה בתפלת דוד בעת

La Clé de la Vie

Se préparer physiquement et spirituellement aux douleurs de l'accouchement.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

התשובה. אחרי שאמר (שם נא) הרב כבסני מעוני ומחטאתי טהרני. התפלל עוד על הרצון להיות רצון הש"י בו כקודם החטא. ואמר (שם) אל תשליכני מלפניך ורוח קדשך אל תקח ממני. אחרי כן התפלל ואמר (שם) השיבה לי ששון ישעך. שיהיה נסי השם וישעו מצוים אתו ושתצלח עליו רוח אלהים כאשר בתחלה. ואחרי כן אמר (שם) ורוח נדיבה תסמכני. פירושו - הנה קטונתי מפני פשעי ואיני ראוי לנסיך ולהגלות עלי זרוע קדשך. ואם נשאת עון חטאתי. איני כדאי להיות נאהב ורצוי כירחי קדם. אבל ברוח נדיבה תסמכני כי אין קץ לנדבך וטובתך ובא ורו"ח בחסרון בי"ת. כמו (בראשית כז) ודגן ותירוש סמכתיו ובענין הזה אמר הושע עליו השלום (הושע יד) ארפא משובתם אוהבתם נדבה. ענין אוהבם נדבה כענין מה שאמר דוד [ורוח נדיבה] תסמכני:

מג. ועוד יתפלל בעל התשובה אל ה' תמיד ושיעזרהו אל התשובה. כמו שנאמר (ירמיה לא) השיבני ואשובה כי אתה ה' אלהי:

מד. העיקר הט"ז תיקון המעוות באשר יוכל לתקן. כענין שנאמר (יונה ג) וירא אלהים את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה. ונאמר (שם) וישבו איש מדרכו הרע ומן החמס אשר בכפיהם. כי בדברים שבין אדם לחבירו כמו הגזל והחמס. לא יתכפר עונו עד אשר ישיב את הגזלה. וכן אם ציער את חבירו והציק לו. או הלבין פניו. או סיפר עליו לשון הרע. אין לו כפרה עד שיבקש ממנו מחילה. וכן אמרו רבותינו זכרונם לברכה כי אף על פי שנתן לו דמי בושתו ודמי צער ההכאה. אין צער הבושה וההכאה נמחל לו עד שיבקש ממנו [מחילה] שנאמר (בראשית כ) ועתה השבת אשת האיש כי נביא הוא ויתפלל בעדך וחיה:

מה. וראוי לבעל התשובה לעשות כן קודם הוידוי כדי שיתרצה בוידויו. ודוד המלך עליו השלום בעת התשובה כן עשה קודם הוידוי. שנאמר (תהלים נא) לך לבדך חטאתי והרע בעיניך

La Clé de la Vie

Se préparer physiquement et spirituellement aux douleurs de l'accouchement.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

עשיתי. למען תצדק בדברך תזכה בשפטך. פירוש לך לבדך אני נחשב חטא ואינני צריך זולתי למחילתך. ואם חטאתי לאיש כבר בקשתי מחילה ממנו. וכפרתי פניו. וכמוהו (בראשית מג) וחטאתי לאבי כל הימים. על החטא הזה אחשב חוטא כל הימים אצל אבי. כי לזאת לא יסלח לי. ותרגומו ואהא חטא לאבא. או יהיה פירוש לך לבדך חטאתי. לא חטאתי לאיש ולא העתרתי דברי עליו. ולא לקחתי מיד איש מאומה שאצטרך למחילתו ולהשיב את גזלתו. ואין כפרתי תלויה אלא בסליחתך. למען תצדק בדברך תזכה בשפטך. כדי להראות לעמים צדקתך. וגודל סליחתך. ביום דברך ודינך בעת שפטך אותי. ולשון למען. כי גדול החטא. סיבה להוודע גודל הצדקה בסליחתו. על כן ימשול הדבר. כאלו היה ראשית חטאת. למען יגלה חסד השם. וצדקתו ובסליחתו ביום שפטו. וכמוהו (הושע ה) כספם וזהבם עשו להם עצבים למען יכרת. כי עשיית העצבים סיבת הכרת כספם וזהבם. המשיל הדבר כאלו עשו העצבים למען יכרת. או יהיה פירוש. למען זה תצדק בדברך על הפקודה והשלום (ור"ל שהוא מצדיק עליו את דיני ית'). וכן למען יכרת. למען זה יכרת: מו. ועל הדרך הראשון פירשו רבותינו זכרונם לברכה במדרש תהלים על זה. משל לרופא שראה את המכה. ואמר כמה המכה הזאת מכה רבה מאד. אמר החולה והלא אשר הוכיית מכה נחלה. לא היתה זאת. כי [אם] לבעבור הגלות צדקת רפואתך. ובעבור הראותך את כחך. ועוד נוסיף לקח על דבר העיקר הזה בשער הרביעי:

מז. העיקר הי"ז לרדוף פעולת החסד והאמת. כענין שנאמר (משלי טז) בחסד ואמת יכופר עון וביראת ה' סור מרע. ועתה התבונן בסוד המקרא הזה. כי האמנם אם החוטא לא שב אל ה'. לא יתכפר עונו בפועל החסד. כמו שנאמר (דברים י) אשר לא ישא פנים ולא יקח שוחד. ופירשו רבותינו זכרונם לברכה לא יקח שוחד מצוה. למחול ולהעביר על העונות. ועוד אמרו כל האומר הקב"ה ותרן הוא יותרו חייו. אבל מאריך אפים. ואם לא

La Clé de la Vie

Se préparer physiquement et spirituellement aux douleurs de l'accouchement.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

ישמעו. ימד פעולתם אל חיקם. אכן זה שאמר שלמה המלך עליו השלום בחסד ואמת יכופר עון. על בעל התשובה דיבר. כי יש עבירות שהתשובה ויה"כ תולין ויסורין ממרקין. כאשר יתבאר בשער הרביעי. והנה החסד יגן בעד החוטא וישמור עליו מן היסורין. בשגם הצל יציל מן המות. כמו שכתוב (משלי י) וצדקה תציל ממות. ועוד יש עון והוא עון חלול השם. שהתשובה ויסורין תולין ומיתה ממרקת כמו שנאמר (ישעי' כב) אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון. והנה כאשר האדם משתדל לתמוך ביד האמת. ויעזור אחריו ויתעורר בדבריו. והופיע אורו לעיני בני עמו. ויחזק ידי אנשי האמת. ונשא ראשם. וכתות השקר ישפילם יגיעם עד עפר. הנה אלה דרכי קדוש ה'. והוד והדר לאמונתו ועבודתו בעולם. ועוז ותפארת במקדש תורתו. על כן בהרבות פעליו לקדש את ה' ולעורר האמת להכין אותו ולסעדו. ונסלח לו מעון החלול עם התשובה בשומו האמת לעומת אשמת החלול. מדת תשובתו נגד מדת משובתו. זה ביאור בחסד ואמת יכופר עון:

מח. העיקר הי"ח היות חטאתו נגדו תמיד. כי ראוי לנפש החוטאת לזכור ענינה תמיד ואל תשי (פי' תשכח) אותם לקץ ימים. ומלבבו לא חטפו עד בוא חליפתו. כענין שנאמר (תהלים לא) כי פשעי אני אדע וחטאתי נגדי תמיד. והעיקר הזה יתבאר בשער השלישי:

מט. העיקר הי"ט עזיבת חטאו בהזדמן לו והוא בתוקף תאותו. ואמרו רבותינו זכרונם לברכה איזהו בע"ת אשר תשובתו מגעת עד כסא הכבוד. כאשר נבחן ויצא נקי באותו פרק ובאותו מקום ובאותה אשה. רצונו לומר - כי הזדמן החטא לידו והוא בתוקף יצרו ואונו בשרירי בטנו כעת הראשון אשר חטא. וכבש יצרו. ונמלט מעון מיראת השם וגאון פחדו. ומי שלא נזדמן לידו בענין הזה. יוסיף בנפשו יראת השם דבר יום ביומו. ככה כל הימים. וכאשר יחליף כח היראה די כבוש בכח הזה את יצרו ומסת משלו בעוצם התאוה. הלא בוחן לבות הוא יבין ונוצר נפשו הוא

La Clé de la Vie

Se préparer physiquement et spirituellement aux douleurs de l'accouchement.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

ידע. כי אם יבא לידי נסיון ויגע לידו בענין הראשון. יציל את נפשו מיד יצרו. והנה הוא לפני ה' במדרגה העליונה מן התשובה. וזהו שאמר שלמה המלך עליו השלום (משלי טז) בחסד ואמת יכופר עון וביראת ה' סור מרע. פירושו - וביראת ה' לסור מן הרע אם יזדמן לידו. ומלת סור מקור. ויעיד על הפירוש הזה מה שלא אמר וסור. ומה שנאמר (תהילים לד) סור מרע ועשה טוב. (איוב א) וירא אלהים וסר מרע. ענינו שיסור מן הרע בהזדמן לידו כי לא יאמרו אמור סור מן המעשה בלתי לאשר יקרב לעשותו. ואמרו רבותינו זכרונם לברכה במדרש ישב ולא עבר עבירה נותנין לו שכר כעושה מצוה כגון שבא דבר עבירה לידו וניצול ממנו:

ג. העיקר הכי להשיב רבים מעון כאשר תשיג ידו. שנאמר (יחזקאל יח) שובו והשיבו מכל פשעיכם. למדנו כי זה מעיקרי התשובה. ונאמר (ויקרא יט) הוכיח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא. למדנו כי אם לא יוכיחנו יענש על חטאיו. ודוד המלך עליו השלום אמר במזמור התשובה (תהילים נא) אלמדה פושעים דרכיך וחטאים אליך ישובו:

נא. הנה השלמנו ביאור עקרי התשובה. ועתה שים על לבך להתבונן בדברים המעכבים את התשובה. רצונו לומר - כי מי שפורק עולו ונכשל באחד מהם תמיד תשובתו קשה. אם כשלת באחד מהם תמיד חזק ואמץ לשפוך שיח והרבה תפלה ותחנון. ואזור חיל לקיים כל דבר עיקרי התשובה. ותוסיף לקח בהם מן הדרכים אשר יתבארו בשער הרביעי ותמצא חנינה ותנתן לרחמים:

גב. אזכיר לך מאשר דיברו רבותינו בזה. אמרו רבותינו זכרונם לברכה כ"ד דברים מעכבים את התשובה. ואלו הן. רכילות ולשון הרע. ובעל חימה. ובעל מחשבה רעה. והמתחבר לרשע. והרגיל בסעודה שאינה מספקת לבעליה. והמסתכל בעריות. והחולק עם גנב. והאומר אחטא ואשוב. (וכן אמרו במשנה האומר אחטא ואשוב אין מספיקין בידו לעשות תשובה. אחטא

La Clé de la Vie

Se préparer physiquement et spirituellement aux douleurs de l'accouchement.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

ויום הכפורים מכפר אין יוה"כ מכפר). והמתכבד בקלון חבירו.
והפורש מן הציבור. והמבזה אבותיו. והמבזה רבותיו. והמקלל
את הרבים. והמעכב את הרבים מעשות דבר מצוה. והמטה את
חברו מדרך הטובה לדרך רעה. והמשתמש בעבוטו של עני.
והמקבל שוחד על מנת להטות אחרים בדין. והמוצא אבידה
ואינו מחזירה לבעליה. והרואה בנו בתרבות רעה ואינו מוחה
בידו. והאוכל שוד עניים יתומים ואלמנות. והחולק על דברי
חכמים. והחושד בכשרים. והשונא את התוכחות. והמלעיג על
המצות:

La Clé de la Vie

Se préparer physiquement et spirituellement aux douleurs de l'accouchement.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions